

IN

8.6.2020

Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta

MmV@eduskunta.fi

Lausunto valtioneuvoston selvityksestä koskien uutta kiertotalouden toimintasuunnitelmaa

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta on pyytänyt Päivittäistavarakauppa (PTY) ry:ltä kirjallista lausuntoa otsikkoasiassa. PTY kiittää ja lausuu seuraavaa:

Erinomaista, että ympäristöministeriön perusmuistiossa YM2020-00064 (s.3) korostetaan tärkeyttä saada kansainvälinen etäkauppa ja esimerkiksi verkkoalustat saman sääntelyn piiriin kuin EU-alueella toimivat yritykset. Kiertotalouteen siirtyminen edellyttää yrityksiltä tuntuja investointeja ja aiheuttaa väistämättä kuluja, joilta välttyminen antaisi kolmansista maista käsin toimivalle verkkokaupan suhteettoman ja epäreilun kilpailuedun. Suomessa toimiva kauppa ja elintarviketeollisuus vastaavat noin 80 prosentista pakkausten tuottajavastuun noin 20 miljoonan euron kustannuksista. EU:n kunnianhimoisten kierrätystavoitteiden takia tämä kustannus moninkertaistuu jätelakiin esitettyjen muutosten myötä, mikä vaikuttaa koko elintarvikealan kilpailukykyyn Suomessa. Ympäristöministeriön juuri lausunnoilla olleeseen luonnokseen hallituksen esitykseksi jätelain muuttamiseksi sisältyy ulkomaisen verkkokaupan asettaminen tuottajavastuuseen. Se ei kuitenkaan sisällä PTY:n, Kaupan liiton ja Elintarviketeollisuusliiton esitysten mukaista kansainvälisten verkkokaupan alustojen, kuten Amazon ja Ali Baba toissijaista vastuuta, joka tarkoittaisi velvoitetta niille maksaa kierrätysmaksut, jotka niiden kautta kauppaa käyvä yritys jättää maksamatta. Hallituksen esitystä tulisikin täydentää tältä osin ennen sen jättämistä eduskunnalle.

Pidämme hyvänä painotusta, jonka mukaan Suomi pitää tärkeänä myös vahvistaa pakkausten uudelleenkäytön ja kierrätyksen huomioon ottavaa tuotesuunnittelua heikentämättä tuote- ja elintarviketurvallisuutta ja muistaen pakkausten ja pakkausmateriaalien merkityksen esimerkiksi ruokahävikin vähentämisessä (s.5). Päivittäistavarakauppa on ollut vuodesta 2019 mukana Suomen ensimmäisessä elintarvikealan materiaalitehokkuuden sitoumuksessa, jonka myötä elintarvikeala etenee kohti kestäväää elintarvikkeiden valmistusta, jakelua ja kulutusta. Sitoumuksessa päivittäistavarakaupalle on asetettu tavoitteita ruokahävikin vähentämiselle ja kierrätyksen lisäämiselle. Vuoteen 2021 mennessä tavoitteena on lisätä päivittäistavarakaupan kierrätysastetta 74 prosentista vähintään 78 prosenttiin ja vähentää kaupan ruokahävikkiä vuoden 2016 tasolta vähintään 13 prosentilla. Tavoitteet saavutetaan yritysten käytännön kehitystyön avulla.

Pidämme hyvänä, että Suomi kannattaa komissio valmistelemaa, koko ruokajärjestelmän kattavaa Pellolta pöytään -strategiaa (s.5). On tärkeää, että edistetään kestäväää ja resurssitehokasta ruoantuotantoa ja -kulutusta sekä samalla huomioidaan ruokajärjestelmän talous-, ympäristö-, terveys- ja ilmastovaikutukset ruokahävikin vähentämistoimia ja huoltovarmuutta unohtamatta. PTY tekee läheistä yhteistyötä Huoltovarmuuskeskuksen elintarvikesektorilla ja vetää siihen kuuluvaa

IN

8.6.2020

kauppa- ja jakelupoolia. Elintarviketaloutta on kehitettävä kiertotalouden vaatimusten mukaan sovittaen kaikki ruokajärjestelmän kestävyteen liittyvät oleelliset vaatimukset yhteen strategiaan.

Kannatamme lämpimästi jätteiden erilliskeräykseen liittyvää huomiota (s. 6), jonka mukaan jäsenmaiden tulisi voida päättää keräyksen järjestelyistä siten, että järjestelyissä voitaisiin ottaa huomioon alueelliset erityispiirteet, kuten etäisyydet ja asukastiheydet. Jätepolitiikkaa ei voida tehdä vain tiheästi asuttujen Euroopan alueiden ehdoilla. Pidämme tärkeänä, että edellisen jätedirektiivin muutosten vaikutukset tulisi analysoida ennen kuin tehdään uusia muutoksia erilliskeräysjärjestelmien yhdenmukaistamiseen.

Kiinnitämme huomiota komission esitykseen, jonka mukaan *”harkitaan pakkausmateriaalien monimutkaisuuden vähentämistä mm. rajoittamalla käytettyjen materiaalien ja polymeerien määrää”* (s. 11). Tämä ei saisi kuitenkaan johtaa ruokahävikin lisääntymiseen, jos esimerkiksi lihatuotteita pakattaisiin nykyistä huonommin tuotetta suojaaviin yksikerrospakkauksiin. Ruokahävikin ilmasto- ja muut ympäristövaikutukset ovat kuitenkin huomattavasti suurempia kuin pakkausten ympäristövaikutukset. Muovien kierrätyksen kannalta tulisikin panostaa mekaanisen kierrätyksen ohella kemialliseen kierrätykseen, jossa monikerrosmuovipakkausten komponentit voidaan erotella toisistaan.

Pidämme tärkeänä, että komissio ehdottaa biohajoaville tai kompostoituville muoveille kriteereitä, joiden tavoitteena on varmistaa, ettei tuotteen merkitseminen ”biohajoavaksi” tai ”kompostoitavaksi” johda kuluttajia harhaan siten, että aiheutuu muoviroskaantumista (s. 12). Standardoinnin jääminen jälkeen aiheuttaa jo nyt ongelmia suomalaisessa biojätteiden kierrätyksessä, kun kaikki kuluttajien käyttämät biojättepussit eivät sovikaan kaikkien biokaasulaitosten prosesseihin.

Komissio aikoo ehdottaa ruokahävikin vähentämistavoitetta yhtenä keskeisenä toimenä EU:n tulevassa Pellosta pöytäkirja -strategiassa (s.13). Pidämme erittäin tärkeänä, että Suomessa toimiva kauppa, joka on tehnyt jo pitkään määrätietoista työtä ruokahävikkinsä vähentämiseksi, hyötyy jo tekemästään työstä, eikä sille aseteta mekaanisesti prosentuaalista hävikin vähentämistavoitetta kaiken sen jo tekemän kehitystyön lisäksi. Hävikin vähentämisen tulee perustua vapaaehtoisuuteen, kuten tähänkin asti. Markkinaosuudesta laskettuna yli 90 % Suomessa toimivista päivittäistavarakaupan yrityksistä on sitoutunut yllä mainitun elintarvikealan materiaalihokkuuden sitoumuksen tavoitteeseen vähentää ruokahävikkiä. Tavoitetta tuetaan myös Luonnonvarakeskuksen hankkeessa ”Ruokahävikin seuranta ja vähentäminen – tiekartta kohti kustannustehokkaita, kokonaisvaltaisia ratkaisuja”, jota MMM rahoittaa yhdessä Päivittäistavarakauppa ry:n, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:n ja Elintarviketeollisuusliiton kanssa.

Kunnioittavasti

Päivittäistavarakauppa ry

Kari Luoto
Toimitusjohtaja

Ilkka Nieminen
Johtaja